

Certyfikat z języka angielskiego bez wychodzenia z domu

Porównanie egzaminów na poziomie B2 w wersji online

DOI: 10.47050/jows.2023.3.71-78

Coraz więcej egzaminów językowych dostępnych jest w tzw. wersji domowej. Kandydaci mogą zmierzyć swoje umiejętności na wybranym poziomie lub za pomocą adaptacyjnego testu wielopoziomowego. Dostępne są egzaminy certyfikujące z języka ogólnego, akademickiego oraz z wybranych języków specjalistycznych. Część oceniana jest w sposób tradycyjny, inne przez sztuczną inteligencję, jeszcze inne łączą te dwie metody. Wśród dostępnych na polskim rynku egzaminów w wersji *at-home* znajdujemy m.in. Pearson English International Certificate CBT oraz LanguageCert International ESOL.

AGNIESZKA M. SENDUR
Krakowska Akademia im. Andrzeja
Frycza Modrzewskiego

Pandemia SARS-CoV-2 wyniosła certyfikację językową na nowy poziom. Coraz więcej egzaminów certyfikujących z języków obcych, a zwłaszcza z języka angielskiego, dostępnych jest w wersji internetowej, a kolejne instytucje udostępniają też tzw. wersję domową (*at-home* lub *home edition*).

Egzaminy certyfikujące z języka angielskiego w wersji komputerowej, a nawet w wersji internetowej, nie są nowością (Sendur 2020b). Komputerowa wersja egzaminu TOEFL (TOEFL cBT) pojawiła się już w roku 1998, a w 2005 roku weszła w życie jego internetowa wersja – TOEFL iBT. Computer-based IELTS (CB IELTS) był dostępny w niektórych centrach egzaminacyjnych od 2005 roku. W 2017 roku zastąpiła go wersja internetowa (*computer-delivered IELTS*) (Read 2022). Doświadczenie w zakresie testowania online, a przede wszystkim gotowe i dostępne materiały egzaminacyjne w formacie elektronicznym, pozwoliły dostawcom tych egzaminów na szybką reakcję i dostosowanie się do nowych realiów spowodowanych przez pandemię.

Egzaminy w wersji *home edition* wymagają specjalnego oprogramowania, które ma zapewnić bezpieczeństwo i wiarygodność egzaminów zdalnych (*online proctoring*). Różne firmy proponują różne rozwiązania, jednak w większości wypadków jest to specjalna przeglądarka internetowa, którą zdający musi zainstalować na swoim komputerze. Oprogramowanie to wyłącza na czas trwania egzaminu możliwość korzystania z zasobów komputera oraz z innych stron internetowych niż ta, na której odbywa się egzamin, a także dzielenia się ekranem czy podpinania dodatkowych monitorów. Podczas egzaminu zdający znajduje się pod ciągłą obserwacją administratora egzaminu (*human proctor/invigilator*) i/lub przez sztuczną inteligencję (SI), która identyfikuje i sygnalizuje wszelkie odstępstwa od zasad egzaminowania, jak np. kierowanie wzroku poza ekran monitora czy obce głosy w pomieszczeniu (system rozpoznawania mowy). Zazwyczaj w przypadku kolejnego ostrzeżenia egzamin zostaje przerwany.

W wersji domowej dostępny jest aktualnie szereg różnych egzaminów z języka angielskiego. Na rynku egzaminów zdalnych pojawiły się testy wielopoziomowe, które mają na celu oznaczenie poziomu biegłości językowej kandydata. Są to głównie tzw. testy adaptacyjne, w których poziom trudności kolejnych pytań dostosowywany jest do poziomu

realizacji wcześniejszych zadań przez danego zdającego. Wśród wielopoziomowych testów w zakresie ogólnego języka angielskiego dostępne są m.in. LanguageCert LTE, Aptis Remote, Duolingo czy Linguaskill. Do dyspozycji kandydatów są także egzaminy certyfikujące biegłość w zakresie języka akademickiego (Pearson PTE Academic, TOEFL iBT Home Edition, IELTS Online) oraz wybranych języków specjalistycznych (np. Versant Professional English Test, Versant Aviation English Test, OET@Home). Kandydaci mogą też wybrać konkretny poziom egzaminu, na którym chcą zmierzyć swoje umiejętności i uzyskać odpowiedni certyfikat.

Na polskim rynku egzaminacyjnym dostępne są aktualnie dwa egzaminy mierzące biegłość w zakresie ogólnego języka angielskiego na różnych poziomach: Pearson English International Certificate CBT (PEIC CBT) oraz LanguageCert International ESOL (IESOL). PEIC można zdawać na wszystkich poziomach biegłości – od A1 do C2, natomiast IESOL na poziomach A2–C2. Do większości egzaminów w wersji online zdający przystępuje na komputerze. Ale popularność zdobywa również wielopoziomowy egzamin z języka angielskiego, który przeznaczony jest do użytku w aplikacji mobilnej na smartfonie (EnglishScore).

W niniejszym artykule dokonane zostanie porównanie dwóch egzaminów w wersji internetowej na poziomie B2: PEIC CBT oraz IESOL. Należy tutaj zaznaczyć, że w związku z szybko zmieniającymi się warunkami i możliwościami technicznymi, egzaminy online ulegają dość częstym modyfikacjom¹. Opis zawarty w niniejszym artykule jest aktualny w momencie jego pisania². Zamieszczone tu informacje oparte są na materiałach dostępnych na stronach internetowych dostawców analizowanych testów³ oraz na podstawie rozmów i korespondencji z przedstawicielami tychże instytucji.

Pearson English International Certificate

OPIS EGZAMINU

Pearson English International Certificate to międzynarodowy certyfikat potwierdzający praktyczną znajomość języka angielskiego na sześciu poziomach zaawansowania. Posiada on akredytację Ofqual, brytyjskiej organizacji rządowej, która reguluje systemy uzyskiwania egzaminów oraz kwalifikacji w Anglii, i jest szeroko uznawany przez instytucje rządowe, uczelnie i pracodawców zarówno w Polsce, jak i na świecie⁴. Można go zdawać w tradycyjnej formie papierowej w autoryzowanym centrum lub w wersji online, w dowolnym miejscu (w autoryzowanym centrum lub w domu).

Egzamin w obydwu formatach składa się z dwóch obowiązkowych części: pisemnej i ustnej, i sprawdza umiejętności w ramach czterech głównych sprawności językowych. Podczas gdy do testu w wersji tradycyjnej przystępuje się w dwóch różnych terminach (oddzielny egzamin pisemny i ustny), to wersja online sprawdza wszystkie sprawności podczas jednej sesji egzaminacyjnej i trwa w zależności od poziomu od półtorej do maksymalnie dwóch godzin. Wersja online egzaminu PEIC przeprowadzana jest z wykorzystaniem zdalnego monitoringu.

FORMAT EGZAMINU W WERSJI ONLINE NA POZIOMIE B2 (LEVEL 3)

Pearson English International na poziomie B2 w wersji online składa się z dwóch części i trwa łącznie 120 minut. Część 1 sprawdza umiejętności w zakresie rozumienia ze słuchu oraz mówienia, część 2 – sprawność czytania i pisania, jednak zadania w obydwu częściach integrują różne sprawności językowe. Dodatkowo oceniana jest także poprawność użycia leksyki oraz struktur językowych w kontekstach komunikacyjnych.

Sprawdzian rozumienia ze słuchu i mówienia obejmuje takie zadania jak czytanie na głos, opis obrazka czy powtarzanie ze słuchu, które ma na celu zbadać zarówno umiejętność rozumienia, jak i jakość wymowy oraz płynność. Rozumienie rozmowy oraz rozumienie krótkiego tekstu mierzone są poprzez ustne odpowiedzi na pytania, zatem sprawność słuchania zintegrowana jest tu także ze sprawnością mówienia. Słuchanie jest również zintegrowane z pisaniem w formie krótkiego dyktanda. Ciekawym, rzadko spotykanym na egzaminach

1 Dotyczy to głównie oceniania zadań otwartych przez SI. Stale powiększająca się baza ocenionych przez egzaminatorów prac pozwala algorytmom komputerowym „uczyć się” oceniać dłuższe wypowiedzi pisemne i ustne, by w konsekwencji czynność ta była wykonywana maszynowo.

2 Artykuł powstał w kwietniu 2023 r.

3 www.languagecert.org.

4 www.pearson.pl/assessment/international-certificate#accordion%-3Daccord-12622.

certyfikującym zadaniem, jest sprawdzian umiejętności jednoczesnego czytania i słuchania, w którym zdający ma wskazać różnice pomiędzy przeczytanym i usłyszanym tekstem (*hot-spots*). Część ustna odbywa się bez udziału egzaminatora czy interlokutora; odpowiedzi kandydata są na bieżąco nagrywane i później poddane ocenie.

Sprawdzian umiejętności rozumienia tekstu czytanego oraz umiejętności pisania (część 2) składa się z zadań zamkniętych, w których kandydat ma dokonać wyboru odpowiedniego słowa lub wyrażenia, oraz otwartych, takich jak krótkie odpowiedzi na pytania, zintegrowane czytanie z pisaniem z pamięci oraz krótka wypowiedź pisemna.

Zadania na egzaminie w formie online są częściowo oceniane komputerowo, częściowo natomiast przez egzaminatora. Zadania zamknięte punktowane są maszynowo; otwarte, w zależności od rodzaju pytania, oceniane są albo przez sztuczną inteligencję, albo przez człowieka. Cały czas trwają prace rozwijające algorytmy SI, które docelowo mają pozwolić na to, by również ta część egzaminu była oceniana maszynowo przy minimalnym zaangażowaniu człowieka.

REJESTRACJA NA EGZAMIN

Zapisy na egzamin online odbywają się na dwa sposoby. Kandydat może zapisać się na sesję przez stronę internetową bądź poprzez akredytowane centrum egzaminacyjne (np. szkołę językową). W celu rejestracji poprzez stronę należy utworzyć konto, a następnie wybrać indywidualny termin spośród dostępnych w różnych przedziałach czasowych oraz dokonać płatności. Egzamin jest dostępny dla zdających przez całą dobę, siedem dni w tygodniu.

CENY

Ceny egzaminu różnią się w zależności od sposobu oraz miejsca rejestracji (samodzielnie online lub przez centrum egzaminacyjne) i w momencie pisania niniejszego tekstu wynoszą pomiędzy £120 a £150.

WYMAGANIA TECHNICZNE, ZABEZPIECZENIA ORAZ ORGANIZACJA I PRZEPROWADZANIE EGZAMINU

Egzaminy Pearson English International w formie zdalnej są przeprowadzane na komputerze ze stabilnym łączem internetowym, z użyciem kamerki oraz przewodowego zestawu słuchawkowego z mikrofonem (korzystanie z funkcji Bluetooth jest niedozwolone).

Przed przystąpieniem do egzaminu kandydat jest zobowiązany zainstalować na swoim urządzeniu specjalne oprogramowanie (OnVUE), które służy do weryfikacji tożsamości zdającego oraz do zdalnego monitorowania jego pracy. *Remote proctoring* jest przeprowadzany przez człowieka, co oznacza, że egzamin jest monitorowany przez wyznaczoną osobę (*proctor*). Osoba ta przez cały czas pilnuje, czy kandydat nie łamie procedur i zasad, do których przestrzegania jest zobowiązany. *Proctor* nie jest egzaminatorem, a jedynie obserwatorem i weryfikatorem istniejących procedur. Podczas całej sesji egzaminacyjnej zdający i jego komputer są obserwowani w czasie rzeczywistym: twarz zdającego, głos i miejsce pracy są nagrywane. Gdy procedury są łamane, a uwagi kierowane do zdającego nie przynoszą skutku, *proctor* może przerwać egzamin.

W pomieszczeniu, w którym kandydat przystępuje do testu, nie mogą przebywać inne osoby ani zwierzęta, a stanowisko pracy musi być odpowiednio przygotowane. Miejsce to powinno być ciche i dobrze oświetlone, nie mogą się na nim znajdować żadne przedmioty z wyjątkiem koniecznych do przeprowadzenia egzaminu online.

WYNIKI I CERTYFIKAT

Wyniki w wersji elektronicznej są udostępnione na profilu kandydata. Zdający otrzymuje ogólną ocenę z całego egzaminu, jak również szczegółowe wyniki w odniesieniu do poszczególnych sprawności językowych. Ponadto osoby, które uzyskają pozytywny wynik na danym poziomie, otrzymują papierową wersję certyfikatu uwierzytelnionego znakiem

wodnym. Podobnie jak w przypadku wersji tradycyjnej, kandydat, który nie zda egzaminu w wersji online na wybranym przez siebie poziomie, ale uzyska odpowiednią liczbę punktów, otrzymuje certyfikat na poziomie niższym (tzw. *extended certification*).

Aktualnie wyniki są dostępne po około 2–7 dniach od egzaminu; w skrajnych sytuacjach dużego obciążenia – do dwóch tygodni. Kandydat otrzymuje certyfikat w wersji papierowej w ciągu 3–4 tygodni. Instytucje mogą zweryfikować wyniki swoich kandydatów na specjalnej stronie internetowej, wykorzystując do tego celu 10-cyfrowy Score Report Code oraz numer rejestracyjny zdającego. Certyfikat Pearson English International Certificate jest ważny bezterminowo.

LanguageCert International ESOL

OPIS EGZAMINU

Certyfikaty językowe LanguageCert International ESOL (LanguageCert IESOL) również są zarejestrowane przez brytyjską organizację Ofqual. Można je zdawać w centrum egzaminacyjnym w formie papierowej lub komputerowej, bądź też zdalnie – w wersji online. LanguageCert IESOL potwierdza kompetencje językowe na sześciu poziomach ESOKJ, a kandydat sam wybiera poziom egzaminu, do którego chce przystąpić.

Nawszystkich poziomach biegłości kandydaci mają także wybór sprawności językowych, które będą oceniane. Dostępne są bowiem dwa niezależne moduły egzaminu: pisemny – składający się z testów mierzących sprawność słuchania, czytania i pisania (LRW – *Listening, Reading, Writing*) oraz ustny (S – *Speaking*) – sprawdzający kompetencje w zakresie mówienia. Kandydat może zdecydować o przystąpieniu do jednego lub do obydwu modułów i w konsekwencji uzyskać jeden albo dwa oddzielne certyfikaty. Aby zdać egzamin, należy uzyskać min. 50% punktów. Kandydaci otrzymują certyfikaty z oceną *high pass* lub *pass*, zależnie od uzyskanego wyniku.

FORMAT EGZAMINU W WERSJI ONLINE NA POZIOMIE B2 (COMMUNICATOR)

Egzamin IESOL w wersji online skonstruowany jest w identyczny sposób, jak wersja papierowa i komputerowa. Test sprawdzający umiejętności w zakresie rozumienia ze słuchu składa się z czterech zadań, obejmujących łącznie 26 jednostek. Trzy zadania są złożone z samych jednostek zamkniętych wyboru wielokrotnego, każda z trzema opcjami do wyboru (19 jednostek). W jednym z zadań zdający musi uzupełnić informacje w krótkich notatkach (7 jednostek krótkiej odpowiedzi). Teksty, na których oparte są zadania, to krótkie dialogi (rozmowy i dyskusje) oraz monolog (np. transmisja radiowa, relacja, prezentacja) – wszystkie odtwarzane dwukrotnie.

Test sprawdzający rozumienie tekstu pisanego również skonstruowany jest z 26 jednostek: 6 – wyboru wielokrotnego z trzema opcjami do wyboru, 13 – na dobieranie oraz 7 – otwartych pytań do tekstu.

Część sprawdzająca umiejętności w zakresie pisania składa się z dwóch zadań. W jednym zdający ma stworzyć formalną pisemną wypowiedź z odniesieniem do informacji podanych w poleceniu (100–150 słów); w drugim – dłuższy, nieformalny tekst na temat ogólny, niewymagający specjalistycznej wiedzy, który ma odnosić się do zdefiniowanych w zadaniu zagadnień (150–200 słów).

Część ustna (*Speaking*) odbywa się na żywo, w formie interakcji z przeprowadzającym egzamin (interlokutor). Prowadzący nie ocenia wypowiedzi zdającego. Nagranie tej części egzaminu (audio i wideo) jest przesyłane do LanguageCert, gdzie umiejętności językowe kandydata są oceniane przez minimum dwoje egzaminatorów. Na poziomie Communicator moduł ustny egzaminu trwa ok. 13 minut i składa się z czterech zadań: odpowiedzi na krótkie pytania dot. osoby zdającego, reakcji w określonych sytuacjach językowych, udział

w dyskusji na podstawie danych wejściowych w celu podjęcia decyzji lub osiągnięcia kompromisu oraz prezentacja tematu i dyskusja.

Zadania zamknięte części pisemnej punktowane są maszynowo, natomiast odpowiedzi do pisemnych zadań otwartych, jak również egzamin ustny oceniane są przez człowieka, według takich samych zasad, jak egzamin w wersji papierowej.

REJESTRACJA NA EGZAMIN

Rejestracja na egzamin online odbywa się przez stronę internetową, na której kandydat wybiera i zatwierdza termin swojego indywidualnego egzaminu oraz dokonuje płatności. W związku z tym, że jest to egzamin międzynarodowy, do którego przystępują kandydaci na całym świecie, jest on dostępny dla zdających przez całą dobę, siedem dni w tygodniu. Kandydat może dokonać zapisu nawet do czterech godzin przed wybranym terminem. Podczas rejestracji można wybrać język komunikacji z osobą nadzorującą egzamin. Wśród języków do wyboru, oprócz angielskiego, dostępny jest również język polski.

CENY

Ceny różnią się w zależności od wybranego poziomu egzaminu oraz wariantu. W momencie pisania niniejszego tekstu⁵ cena egzaminu na poziomie B2 Communicator to €94 za każdą z części (LRW oraz S) i €188 za obydwa moduły. Możliwe jest uzyskanie zniżki w wysokości 15% od ceny katalogowej w przypadku rejestracji przez autoryzowane Centrum Rejestracyjne LanguageCert.

⁵ Artykuł powstał w kwietniu 2023 r.

WYMAGANIA TECHNICZNE, ZABEZPIECZENIA ORAZ ORGANIZACJA I PRZEPROWADZANIE EGZAMINU

Wymagania systemowe względem sprzętu niezbędnego do przeprowadzenia egzaminu znajdują się na stronie LanguageCert. Oprócz komputera spełniającego wyspecyfikowane parametry i dobrego łącza internetowego kandydat musi mieć również dostęp do pojedynczej kamery internetowej z możliwością obrotu oraz przewodowego zestawu słuchawkowego z mikrofonem.

Egzaminy LanguageCert w trybie zdalnym przeprowadzane są za pośrednictwem specjalnej przeglądarki blokującej ExamShield, którą należy zainstalować przed przystąpieniem do egzaminu. Zdający łączy się z osobą nadzorującą egzamin w wyznaczonym terminie. Administrator egzaminu (*proctor*) przez cały czas nadzoruje jego przebieg przez udostępniony obraz z kamery oraz dźwięk z mikrofonu zdającego. Aplikacja egzaminacyjna blokuje dostęp do innych zasobów komputera, pozwalając jedynie na rozwiązywanie zadań egzaminacyjnych, co ma na celu zapewnienie pełnej samodzielności wykonania zadań. Dodatkowo system komputerowy wspomaga administratora, wykrywając ewentualne odstępstwa od procedur lub podejrzane zachowania. Sesja egzaminacyjna jest nagrywana.

WYNIKI I CERTYFIKAT

Czas oczekiwania na wyniki egzaminu LanguageCert IESOL zdawanego online to trzy dni robocze od egzaminu. Wyniki w formacie elektronicznym udostępniane są na profilu zdającego. Kandydaci otrzymują również *digital badge*⁶ oraz certyfikat i raport wyników w formacie papierowym. Każdy certyfikat ma swój indywidualny numer, który daje możliwość przeprowadzenia zdalnej weryfikacji dokumentu przez pracodawcę, uczelnię bądź inną instytucję honorującą wyniki. Kandydat może także przekierować swój wynik bezpośrednio z poziomu swojego profilu na stronie egzaminu do osób zainteresowanych. Adresat otrzyma systemowe powiadomienie o wyniku kandydata, co również stanowi sposób jego weryfikacji. Certyfikaty LanguageCert IESOL są ważne bezterminowo.

⁶ *Open badge* lub *digital badge* to cyfrowa odznaka symbolizująca wskaźniki osiągnięć edukacyjnych, umiejętności, zainteresowań lub doświadczenia zawodowego. Ma ona formę znaku graficznego, który można udostępnić w elektronicznym CV lub w serwisach społecznościowych.

Dyskusja

Egzaminy przeprowadzane w formie zdalnej mają szereg zalet. Zapewniają dużą wygodę dotyczącą przede wszystkim miejsca i terminu przystąpienia do egzaminu. Są one dostępne z dużą częstotliwością; można do nich przystąpić nawet w godzinach nocnych. Opisane tutaj dwa egzaminy oferowane są 24 godziny na dobę przez 7 dni w tygodniu. Na egzamin, w zależności od dostępności wolnych terminów, można zapisać się nawet tuż przed przystąpieniem. Zdający oszczędza czas, nie musząc przemieszczać się do centrum egzaminacyjnego. Również czas, w jakim kandydat otrzyma wyniki, jest znacznie krótszy niż w przypadku egzaminów przeprowadzanych w wersji stacjonarnej.

Jednakże egzaminy w wersji *at-home* budzą sporo obaw po stronie interesariuszy. Dotyczą one głównie kwestii trafności wyników oraz wiarygodności certyfikatów poświadczających umiejętności językowe sprawdzane w formie zdalnej. Oszukiwanie stanowi istotny problem w przypadku egzaminów w tradycyjnej formie (Sendur 2020a; 2022), jednak podczas egzaminów w formie zdalnej staje się ono jeszcze trudniejsze do kontrolowania. To właśnie oszukiwanie podczas testowania w nauczaniu zdalnym było jednym z głównych problemów podnoszonych przez nauczycieli na świecie i na wszystkich etapach edukacyjnych podczas pandemii COVID-19 (zob.: Sendur i Kościńska 2021; Çetin i Daloğlu 2023; Kılıçkaya 2023).

Obydwie instytucje certyfikujące – PeopleCert i Pearson – zapewniają, iż dotrzymają najwyższych standardów w zakresie trafności, bezpieczeństwa i uczciwości swoich egzaminów. Gwarantem tych cech mają być nowoczesne technologie, które zapewniają prawidłową identyfikację zdających oraz samodzielność wykonywania zadań egzaminacyjnych. Zademonstrowane na stronach internetowych i na pokazach informacyjnych rozwiązania, takie jak technologia biometryczna, która weryfikuje tożsamość oraz monitoruje w czasie rzeczywistym zachowania zdającego, wydają się bardzo wiarygodne. Można by nawet zaryzykować stwierdzenie, że ze względu właśnie na te zabezpieczenia egzaminy te są bardziej bezpieczne niż te przeprowadzane stacjonarnie. Należy jednak zaznaczyć, że nie wszystkie instytucje, które uznają certyfikaty wystawiane przez omawianych tu dostawców, honorują również zdalne formy ich egzaminów. Przykładem mogą być certyfikaty uznawane do celów wizowych i imigracyjnych Zjednoczonego Królestwa – tzw. Secure English Language Test (SELT). Akceptowane przez brytyjskie przepisy egzaminy mogą być przeprowadzane wyłącznie stacjonarnie w akredytowanych centrach egzaminacyjnych⁷. Zarówno LanguageCert, jak i Pearson, mają w swojej ofercie egzaminy SELT, i choć są one dostępne w wersjach komputerowych (internetowych), a więc istnieją możliwości techniczne do ich zdalnego przeprowadzania, to występują na ten moment wyłącznie w trybie stacjonarnym⁸.

Wielu renomowanych dostawców egzaminów certyfikujących z języków obcych nie zdecydowało się do tej pory na wprowadzenie wersji *at-home*, czy to właśnie ze względu na obawy o wiarygodność wystawianych dokumentów, czy też ze względu na trwające prace nad budowaniem systemu egzaminów online. Niektóre instytucje nadal wolą przeprowadzać swoje egzaminy w formie stacjonarnej, oferując wersję domową tylko w wybranych lokalizacjach na świecie, tam, gdzie nie ma dostępu do centrum egzaminacyjnego (np. OET@Home⁹).

Chociaż niektórzy twierdzą, że technologie oceniające umiejętności w zakresie mówienia i pisania doczekały się już globalnej, acz nieśmiałej akceptacji (Van Moere i Downey 2016: 341), to jednak kwestia oceniania odpowiedzi otwartych przez sztuczną inteligencję w dalszym ciągu budzi istotne wątpliwości. Aby zaufać wynikom uzyskanym z użyciem technologii SI, należy przede wszystkim zrozumieć, na czym polega ten sposób oceny pisemnych i ustnych wypowiedzi otwartych. Błędem jest twierdzenie, że sztuczna inteligencja „rozumie” wypowiedź zdającego. To algorytmy komputerowe, które doskonalą się automatycznie poprzez doświadczenie i wykorzystanie danych,

⁷ www.gov.uk/guidance/prove-your-english-language-abilities-with-a-secure-english-language-test-selt.

⁸ www.languagecert.org/en/exam-types/online-exams; www.pearsonpte.com/selt-tests/pte-academic-ukvi.

⁹ support.occupationalenglishtest.org/s/article/Where-is-OET-Home-available.

dokonują analizy określonych elementów tekstu w zestawieniu ze zgromadzoną wcześniej bazą danych. W przypadku egzaminów językowych dane te stanowią setki, a nawet tysiące wypowiedzi na różnych poziomach biegłości językowej, ocenionych wcześniej przez egzaminatorów. Na podstawie ocen wystawionych przez człowieka system uczy się oceniać inne, analogiczne wypowiedzi. Po przeanalizowaniu odpowiedniej liczby danych jest on gotów sam dokonać oceny poszczególnych elementów wypowiedzi, jak np. poprawność gramatyczna czy organizacja tekstu.

Niepodważalną zaletą oceniania prac przez SI jest czas potrzebny na uzyskanie wyników. Za wykorzystaniem tej technologii w ocenianiu biegłości językowej przemawiają także takie argumenty jak bezstronność i obiektywność oceny. W przeciwieństwie do egzaminatora-człowieka SI jest całkowicie niepodatna na takie czynniki jak akcent, wygląd zdającego, cechy charakteru czy język ciała. To daje gwarancję, że oceniane są wyłącznie umiejętności językowe kandydata. Co więcej, określone elementy danej próby języka są w przypadku oceniania zautomatyzowanego analizowane całkowicie niezależnie od pozostałych, a niedoskonałości odnotowane w jednym analizowanym kryterium nie mają wpływu na ocenę innych składników tej samej wypowiedzi. W przypadku oceniania przez człowieka taki wpływ ma miejsce, bowiem egzaminator często przenosi swoją ocenę z jednego aspektu na inny (Pearson Education Ltd 2019). Należy tutaj dodać, że badania wykazują wysoką korelację między oceną dokonaną przez człowieka a zautomatyzowaną (np. Van Moere i Downey 2016; Pearson Education Ltd 2019; Zhao i in. 2022).

Podsumowanie

Celem artykułu nie jest ocena zaprezentowanych tutaj egzaminów. Decyzję o wyborze konkretnego egzaminu musi podjąć kandydat, a wybór powinien opierać się przede wszystkim na jego indywidualnych potrzebach (np. uznawalność danego certyfikatu przez konkretne instytucje), ale także na podstawie własnych preferencji dotyczących m.in. zdawania egzaminu. Przystąpienie do jakiegokolwiek egzaminu certyfikującego powinno być poprzedzone przygotowaniem pod kątem zarówno rodzaju zadań, jak i sposobu udzielania odpowiedzi oraz sposobu przeprowadzania egzaminu. Kandydat powinien rozważyć, czy woli przystąpić do egzaminu w formie papierowej, czy komputerowej. Jeśli zdecyduje się na wersję pisaną na komputerze, wówczas do wyboru ma również dwie opcje – zdawanie w centrum egzaminacyjnym bądź w komforcie własnego domu. Podobnej decyzji wymaga sposób rejestracji – kandydat może zapisać się na egzamin samodzielnie przez stronę internetową, może też skorzystać z usługi centrum rejestracyjnego lub egzaminacyjnego. Po podjęciu decyzji dotyczącej wyboru konkretnego egzaminu pozostaje kwestia zapoznania się z zadaniami egzaminacyjnymi występującymi w wybranej wersji egzaminu. Podczas gdy IESOL w wersji online różni się od formy papierowej jedynie sposobem prezentowania oraz wykonania zadań, to PEIC zdawany zdalnie ma zupełnie inną konstrukcję niż jego papierowy odpowiednik. Nie należy zatem przystępować do egzaminu bez uprzedniego zapoznania się z formą zadań.

W artykule dokonano zestawienia tylko jednego rodzaju spośród coraz większej gamy dostępnych egzaminów certyfikujących w formie zdalnej. PEIC i IESOL to egzaminy z ogólnego języka angielskiego oferowane na różnych poziomach biegłości. Inne rodzaje egzaminów, którym warto przyjrzeć się dokładniej, to testy wielopoziomowe, mierzące stopień zaawansowania językowego kandydata z odniesieniem do europejskiej skali ESOKJ oraz egzaminy z języka akademickiego. Autorka planuje podjąć się zbadania oferty wspomnianych innych rodzajów egzaminów certyfikujących oraz dokonania ich porównania.

BIBLIOGRAFIA

- Çetin, K., Daloğlu, A. (2023), *Transition into Online Education During COVID-19: The Case of Speaking-Based Courses at an English Language Teaching Program in Turkey*, „Journal of Language Education and Research”, nr 9(1), s. 203–222.
- Kılıçkaya, F. (2023), *Transition to Online Assessment: Opportunities and Challenges for Language Lecturers in the EFL Tertiary Context*, [w:] M.-M. Suárez, W.M. El-Henawy (red.), *Optimizing Online English Language Learning and Teaching*, Cham: Springer International Publishing, s. 153–170.
- Pearson Education Ltd. (2019), *Pearson Test of English Academic: Automated Scoring*, <shorturl.at/pIQRY>, [dostęp: 8.05.2023].
- Read, J. (2022), *Test Review: The International English Language Testing System (IELTS)*, „Language Testing”, nr 39(4), s. 679–694.
- Sendur, A.M. (2020a), *(Nie)uczciwość akademicka polskich studentów a poświadczanie kwalifikacji*, [w:] A. Dąbrowski, R. Kucharczyk, A. Leńko-Szymańska, J. Sujecka-Zajac (red.), *Competences of the 21st Century: Certification of Language Proficiency*, Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, s. 244–266.
- Sendur, A.M. (2020b), *Testowanie i certyfikacja w glottodydaktyce języków ogólnych i specjalistycznych*, Kraków: Oficyna Wydawnicza AFM.
- Sendur, A.M. (2022), *Academic Malpractice in Tests and Exams from an International Perspective*, „Przegląd Badań Edukacyjnych”, nr 36(1), s. 153–175.
- Sendur, A.M., Kościńska, A. (2021), *Kształcenie w sieci – teoria i praktyka: przewodnik dla nauczycieli języków obcych i nie tylko*, Kraków: Oficyna Wydawnicza KAAFAM.
- Van Moere, A., Downey, R. (2016), *Technology and Artificial Intelligence in Language Assessment*, [w:] D. Tsagari, J. Banerjee (red.), *Handbook of Second Language Assessment*, Berlin, Boston: De Gruyter Mouton, s. 341–358.
- Zhao, R., Zhuang, Y., Zou, D., Xie, Q., Yu, P.L.H. (2022), *AI-Assisted Automated Scoring of Picture-Cued Writing Tasks for Language Assessment*, „Education and Information Technologies”, nr 28, s.7031–7063.

DR AGNIESZKA M. SENDUR Adiunka na Wydziale Psychologii, Pedagogiki i Nauk Humanistycznych Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, gdzie pełni funkcję Kierownika Studium Języków Obcych. Jej główne zainteresowania badawcze koncentrują się wokół dydaktyki języków obcych, w tym języków specjalistycznych, testowania i oceniania, uczciwości egzaminacyjnej oraz wykorzystania nowych technologii w nauczaniu i testowaniu. Metodyczka, trenerka, egzaminatorka oraz współautorka podręczników i innych materiałów dydaktycznych i egzaminacyjnych.

Artykuł został pozytywnie zaopiniowany przez recenzenta zewnętrznego „JOwS” w procedurze *double-blind review*.